

Raymond
Hausoul

Christus als Triomfator (deel 2)

Vorige keer dachten we na over de waarde die de dood van Christus voor een christen heeft. We stelden vast dat er meer dan één antwoord hierop kon worden gegeven vanuit het Nieuwe Testament. Doordat in de kerkgeschiedenis niet elk perspectief altijd even krachtig aanwezig was, concentreren we ons in drie artikelen op het thema Christus als triomfator. Deze bijdrage is een voorzetting van de eerste in StudieBijbel Magazine 12.3 en zal nog worden gevolgd door een derde in SBM 13.1.

De verlossing als bevrijding uit het vijandelijke domein

De verlossing wordt in het NT beschreven als een bevrijding uit de machten van de duivel. Er is sprake van een 'bekering uit de duisternis tot het licht en van de macht van de satan tot God' (Hand.26:18). Hoewel deze tekst over de joodse christenen gaat, vinden we ditzelfde getuigenis ook over de christenen uit de volken. Zij waren vroeger 'de ongelovigen, van wie de gedachten door de god van deze wereld zijn verblind, waardoor ze het licht van het evangelie niet kunnen zien, de luister van Christus, die het beeld van God is' (2Kor.4:4). Zij waren bevrijd 'uit deze door het kwaad beheerste wereld' (Gal.1:4) en mochten 'ontsnappen uit de valstrik van de duivel, die hen levend gevangen heeft genomen en hen dwingt zijn wil te doen' (2Tim.2:26). Dat verlossing de vergeving van zonden bevat, wordt daarom dikwijls gezien als een gevolg van de bevrijding uit het machtsgebied van het kwaad: God de Vader 'heeft ons gered uit de macht van de duisternis en ons overgebracht naar het rijk van zijn geliefde Zoon, die ons de verlossing heeft gebracht, de vergeving van onze zonden' (Kol.1:13-14). De mens die geestelijk dood was in het domein van de wereldgeesten is met Christus nu levend gemaakt (Ef.2:1-5).

In de doop getuigt de christen van deze gebeurtenis. Daarbij erkent hij dat hij vroeger evenals vele anderen de machten van het kwaad heeft gediend (Kol.1:15-20). In de doop belijdt de christen echter dat hij gestorven is voor de wereldgeesten en nu groeit in de volheid van Christus, die 'het hoofd van alle machten en krachten' is (Kol.2:10,20). De christen kiest er daarom voor om te leven in overeenstemming met de wil van Jezus Christus (Ef.5:1-2). De centrale opdracht van een discipel is om Jezus te volgen, om Hem lief te hebben en om zijn koninkrijk zichtbaar te maken in de kracht van Gods Geest. De christen verlangt er naar om het liefdevolle karakter en de heerschappij van God zichtbaar te maken.

Christus' triomf over de machten

Alle macht die de satan over ons leven had en alle zonden waartoe hij ons dagelijks misleidde, zijn door de Messias teniet gedaan: 'Hij heeft het document met voorschriften waarin wij werden aangeklaagd, uitgewist en het vernietigd door het aan het kruis te nagelen. Hij heeft de overheden en de machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en getriomfeerd over hen door het [kruis]' (Kol.2:14-15).

Toen Jezus op aarde was, keerden de vijandelijke machten zich tegen Hem. Religieuze leiders kruisigden Hem in naam van God, politieke leiders kruisigden Hem in naam van 'waarheid' en 'recht'. Aan het kruis ontwapende God al deze overheden en machten, zoals de afgezette monarch ontdaan wordt van zijn ambtelijke gewaad en eer. Hij stelde ze openlijk ten toon door in Christus over hen te triomferen. Dit is het beeld van de triomferende generaal, die zijn troepen door de straten leidt. In zijn kielzog voert de generaal daarbij een ellendige troep overwonnen koningen, officieren en soldaten mee, die aan de spot van de stedelingen worden blootgesteld. In de parallelbrief aan Efeze gebruikt Paulus dezelfde beschrijving als Hij over de hemelvaart van Christus spreekt: 'Toen

*Jezus Christus heeft in
de kracht van God
de vijand tenietgedaan,
uitgeschakeld, overwonnen,
ontkracht, ontwapend
en onttroond.*

Hij opsteeg naar omhoog, voerde Hij gevangenen mee en schonk Hij gaven aan de mensen' (Ef.4:8). Het kruis is niet alleen het werktuig van dood en nederlaag. Het is ook het teken van overwinning. Jezus Christus heeft in de kracht van God de vijand tenietgedaan, uitgeschakeld, overwonnen, ontkracht, ontwapend en ontroond. Hij is het hoofd boven alle dingen. Hij alleen.

God stelde door Christus het kwaad publiekelijk ten toon. Gods tegenstander werd verdreven (Joh.12:31), ontwapend (Kol.2:15) en zijn werken werden vernietigd (1Joh.3:8). Paulus kan er van getuigen dat God hierbij de christenen 'in zijn triomftocht meevoert' (2Kor.2:14). Zij zijn Gods trofeeën en verkondigen de grote wijsheid van God met betrekking tot de overwinning over de machten van het kwaad (Ef.3:9-11).

Geen macht of autoriteit is sindsdien nog in staat om de christenen weg te rukken bij God (Rom.8:35-39). In Christus was het mogelijk de boze en de macht van de zonde te overwinnen

(1Joh.2:13-14; 5:18). De christen participeerde daarmee in Christus' kosmische overwinning. Het heilsdrama wordt zodoende in een kosmische omvang gezien en blijft niet beperkt tot individualistische termen. Jezus stierf niet alleen om de zonden van individuele mensen te vergeven; Hij verbrak de collectieve macht van het kwaad over deze schepping. Doordat de schepping zelf gevangen is en gebukt gaat onder de kwade machten, is de essentiële betekenis van het woord 'verlossing' dat de aarde zelf wordt bevrijd, vernieuwd of vrij gezet. Verlossing is een kosmische gebeurtenis die de hele schepping omvat. Het is niet slechts het overwinnen van mijn rebellie en de vergeving van mijn schuld. Het is de bevrijding van het hele wereldproces waarvan ik slechts een klein onderdeel ben.

Beeldspraak: De visser en de vishaak

Het kruis is niet alleen de plaats waar Christus ons bevrijdt van de zonden, het is ook een strijdtoneel waar Jezus de strijd aanbindt tegen de boze machten van de duisternis. Hoewel

*Geen macht of autoriteit
is sindsdien nog in staat
om de christenen weg te
rukken bij God*

Jezus in zwakheid werd gekruisigd, triomfeerde Hij in deze zwakheid over de vijand. Hij sneed de zenuw van de satan, Gods geduchte tegenstander, door midden. In het kruiswerk gaat het zodoende niet alleen om vergeving, maar ook om bevrijding uit de greep van de kwade machten.

Aan het kruis triomfeerde Jezus in volle kracht over deze machten van het kwaad. Dat gebeurde op een bewonderenswaardige manier. God gaf zijn eniggeboren Zoon aan het kruis. Hij offerde de Zoon aan de dood, maar won zijn Zoon door de opstanding terug. Gregorius van Nyssa (335–394) vergelijkt God daarom met een visser die de Zoon als een vishaak in het rijk van de satan liet neerdalen. De satan zette als een gretige vis in die vishaak zijn tanden. Op de derde dag wekte God zijn Zoon op uit de dood. De Zoon verliet het machtsgebied van de satan en bevrijdde op dat ogenblik de menselijke gevangenen. Deze gevangenen verlost Hij en nam Hij als het ware mee als oorlogsbuit.

Op deze verborgen manier wist de Zoon het rijk van de satan te overmeesteren. Een bevestiging voor deze gedachte zag men in teksten als Efeze 4:8: 'Toen Hij opsteeg naar omhoog, voerde Hij gevangenen mee en schonk Hij gaven aan de mensen'. Daarnaast kon er worden gedacht aan de demonen die tijdens Jezus' dienst op aarde niet wisten waarom de Zoon in hun domein kwam (Mar.1:23–24; 3:11; 5:7; Luc.8:28). Het enige dat de machten begrepen, was dat de Heer – om welke reden dan ook – hun domein betrad. De machten arrangeerden Jezus' kruisiging, om later te moeten ontdekken dat ze hierdoor een rol speelde in Gods geheime plan. Het verwondert ons dus niet dat Paulus zegt dat Christus de machten ontwapende; Hij reduceerde hen tot een lachspel.

Pas na Pasen kwam deze verborgenheid aan het licht (Rom.16:25; 1Kor.2:7; 2Kor.2:14; Ef.3:9–10; Kol.1:26). Satan en zijn dienaren hoopten Jezus te kunnen kruisigen. De satan voer daarvoor in Judas om dat te bewerkstelligen (Joh.13:27). Als de mensen in die tijd die achtergrond hadden

gekend, zouden ze Jezus niet hebben gekruisigd: 'Waar wij over spreken is Gods verborgen en geheime wijsheid, een wijsheid waarover God vóór alle tijden besloten heeft dat wij door haar zouden delen in zijn luister. Geen van de machthebbers van deze wereld heeft die wijsheid gekend; zouden ze haar wel hebben gekend, dan zouden ze de Heer die deelt in Gods luister niet hebben gekruisigd' (1Kor.2:7–8). Door bij de 'machthebbers van deze wereld' in deze tekst ook te denken aan de bovennatuurlijke machten van het kwaad, ondersteunt deze tekst de gedachte dat Christus de duivel op het kruis overrompelde. Terwijl de machten Jezus aan het kruis brengen en denken dat Hij hierdoor in zwakheid sterft, dringt Hij binnen in het domein van de dood om dit van binnenuit teniet te doen.

In het verleden kwam er felle kritiek op de voorstelling van God als visser en de Zoon als vishaak die werd neergelaten in de poel van de hel. Deze voorstelling van zaken vond men te gedetailleerd spreken en ertoe neigen om elementen eigenhandig in te vullen. De tekst in Efeze en ook andere Bijbelteksten zorgden er echter voor dat het beeld van de strijd, waar het in dit perspectief hoofdzakelijk om ging, bewaard bleef.

Verder moet ook de gedachte dat de machten onwetend waren over de kruisiging en opstanding kritisch worden doordacht. Jezus maakte namelijk meerdere keren publiekelijk kenbaar dat hij zou lijden, sterven en opstaan (Mat.16:21; 17:22–23; 20:18–20). Dit kon ook voor de machten van het kwaad niet helemaal verborgen blijven. Zij konden hieruit afleiden wat Gods plan met het kruis was. Wel dienen we vanuit 1Korinthe 2:8 te beseffen dat Christus de machten overrompelde. Daarover denken we in een volgende editie verder na. Het is namelijk een te belangrijk facet om met grote sprongen doorheen te gaan.